

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: Het parlement aan het werk: De taak van de hedendaagse volksvertegenwoordiging

Masset, L.M.A.

Citation

Masset, L. M. A. (1967). Boekbespreking van: Het parlement aan het werk: De taak van de hedendaagse volksvertegenwoordiging. *Acta Politica*, 3: 1967/1968(1), 84-85. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3450885>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3450885>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

plaats de eis van vrijheid van het individu, maar dan van een vrijheid in verantwoordelijkheid tegenover de medemens. Naast de verantwoordelijkheid van het individu staat die van de gezagsdrager en leider, die verantwoording moet afleggen van de wijze waarop hij zijn taak uitoefent. Het streven naar een verantwoordelijke maatschappij betekent dus niet het geven van een blauwdruk van een ideale maatschappijstructuur. Het biedt een maatstaf, een criterium, waaraan iedere maatschappijvorm moet worden getoetst.

Naar de mening van Kraemer voldoet de 'Societal State' op verschillende punten aan de eisen van een verantwoordelijke maatschappij. De elementen van partnerschap en vrijheid in gemeenschap worden er in gevonden. Allerlei instellingen (b.v. de sociale verzekering) geven uiting aan een gevoel van verantwoordelijkheid voor elkaar. Maar er ontbreekt nog het nodige. Grote organisaties beheersen thans een zeer groot deel van het maatschappelijk leven. Tegenover deze grote kolossen gevoelt de kleine individuele mens zich machteloos. Terecht vestigt Kraemer juist op dit punt de aandacht. Het is een van de benauwendste problemen in de 'Societal State'. Evenwel is het verschijnsel veel breder dan Kraemer het schetst. Er is een steeds groter wordende kloof tussen regering en volk (gezagshandhaving), tussen de grote politieke partijen en de kiezers (Tweede Kamerverkiezingen 1967), tussen leiders en leden van grote organisaties (vakbeweging) enz. De vervreemding openbaart zich in een groeiend verzet tegen gevestigde grote maatschappelijke instellingen.

Als geneesmiddelen voor dit gebrek aan communicatie noemt Kraemer betere voorlichting en scholing en daarnaast een hervorming der maatschappelijke structuur. Helaas worden slechts een paar bladzijden aan het slot aan dit onderwerp gewijd. Het zou heel wat beter zijn geweest indien de schrijver dit probleem meer had uitgediept. De historische ontwikkeling had dan wel iets korter kunnen worden geschetst. Wat niet wegneemt dat die schets, ook zoals zij thans wordt gegeven, zeer de moeite waard is.

A. A. van Rhijn

CROO, HERMAN-FRANS DE, & HUENENS, ROBERT, *Het parlement aan het werk*. De taak van de hedendaagse volksvertegenwoordiging. Brussel (Emile Bruylant), 1966. —312 p. 380 BFr.

Dit werk over het Belgisch parlement verscheen als no. 4 in de Verzamelingen van het Belgische Interuniversitair Centrum voor Staatsrecht. Het telt vier hoofdstukken: De wetgeving — Het toezicht op het regeringsbeleid — Enkele belangrijke karakters van de werking van het Parlement — De werkwijze van het Parlement.

In hun inleiding delen de auteurs mede, de werkzaamheden van een gewoon zittingsjaar te willen toetsen aan de algemene beginselen die de werking van het parlementair bestel beheersen. Uit dat onderzoek willen zij dan 'passende besluiten trekken nopens de recente ontwikkelingen van de hedendaagse volksvertegenwoordiging' (p. 1).

De schrijvers vermelden niet om welke algemene beginselen het gaat. Wij vermoeden, dat zij veronderstellen dat de lezers dat wel weten als men maar mededeelt, dat het parlement een dubbele taak heeft, nl. samenwerking met de uitvoerende macht bij het tot stand brengen van wetten en het uitoefenen van toezicht op het regeringsbeleid.

Het gewone zittingsjaar 1963—1964 gebruiken zij als test om antwoord te

geven op een groot aantal vragen. Wij noemen er een aantal: Heeft de verminderde intensiteit van de arbeid der wetgevers al-dan-niet de gepresteerde hoeveelheid arbeid beïnvloed? Hebben reglementswijzigingen en procedureveranderingen buiten het reglement om geleid tot een rationelere werkmethode? Is de betekenis van het individuele parlementslid verminderd ten opzichte van die van zijn fractie? Werd het traditionele overwicht van de regering inzake wetgevingsinitiatieven bevestigd? Zijn het de Kamers zelf nog die het ritme van hun werkzaamheden bepalen? Is de controle van het Parlement op het regeringsbeleid effectief? Welke controlemiddelen worden vooral gebruikt? Bestaan er verschillen in de belangstellingssfeer tussen Kamer en Senaat? Voelen de parlementsliden zich voldoende gesteund of voelen zij zich gehinderd bij het vervullen van hun arbeid door de regering? Verzetten zij zich te veel of te weinig tegen kaderwetgeving? Is de betekenis van het Parlement verminderd door het rechtstreeks contact tussen de regering en extra-parlementaire groeperingen? Hoe staan de parlementsliden tegenover rechtstreekse radio- en televisieuitzendingen van de debatten? Welke rol spelen de parlementaire commissies? Vermelden wij ook een enkele conclusie: "Het 'right of the purse' schijnt voor de volksvertegenwoordiging het kenmerk te zijn van de democratie" (p. 42); het vragenrecht vervult 'de rol van een soort collectief parlementair Ombudsmansstelsel' (p. 92); het geringe verzet tegen de toenemende kaderwetgeving leidt 'tot het besluit dat een zeker verantwoordelijkheidsbesef der parlementsliden tegenwoordig minder sterk wordt gevoeld' (p. 133); 'veel te vaak gebeurt het dat men de toekomstige kostprijs van een nieuwe maatregel onderschat, soms om de goedkeuring ervan te bespoedigen' (pp. 143-144); ministers weten zelf soms niet meer voor welke zaken zij verantwoordelijk zijn, hoe hun bevoegdheden zijn afgebakend: 'De Eerste-Minister blijkt dan, eens te meer, de enige te zijn die de gevolgen van deze verdeelde verantwoordelijkheid op zich moet nemen' (p. 148); 'De staatsdiensten zelf kunnen pressiegroepen worden. Soms plaatsen zij hun eigen belangen boven die van de gemeenschap.' (p. 158); de parlementaire commissies 'schijnen meer en meer het zwaartepunt te worden van een bredere informatie en een uitgewerkte specialisering ten dienste van het individueel parlementslid' (p. 208). Uit een onderzoek van de stemmingen in Kamer en Senaat trekken de auteurs de conclusie, dat 'ontegensprekelijk... in de Senaat een minder slaafse geestesgesteldheid tegenover de regering en haar beleid heerst; in de schoot van de drie grote Senaatsfracties wordt het vaker aangedurfd niet-conformistische standpunten in te nemen.' (p. 252).

Het algemeen besluit viel ons wat tegen (waarschijnlijk omdat het overeenstemde met wat wij intuïtief verwacht hadden): 'Ondanks lofwaardige pogingen om de verwording van het parlementair staatsbestel te voorkomen, kon de verdere evolutie naar het steeds vaker prijsgeven van zijn machten en van zijn verantwoordelijkheden door het Parlement niet gestuit worden in de loop van dit zittingsjaar... Een volledige doorbraak van de vernieuwing van het parlementair staatsbestel hangt echter nog af enerzijds van een betere bewustwording, in hoofde van de parlementsliden, van de taak die zij ten behoeve van de natie behoren te vervullen, en anderzijds van de wil en de moed om hun verantwoordelijkheden tegenover de gezagsorganen en de belangengroepen met meer diertheid op te nemen.' (pp. 285-286).

De overzichtelijke tabellen en de vele feitelijke informatie, die het boek verschaft, deden steeds de vraag bij ons opkomen: 'Zou dit of dat bij onze eigen Staten-Generaal hetzelfde of anders zijn?' M.a.w. het werk van De Croo en Huenens prikkelt tot het maken van vergelijkingen. Vanuit dit gezichtspunt achten wij het een waardevolle studie.

L. M. A. Masset